

Когут Віталій Вікторович

студент гр. ДСПУ Азм-21, ННПУ, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ткачик Ф. П.

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ ЯК СКЛАДОВА ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Сучасний стан фінансового забезпечення місцевого економічного розвитку доводить, що, фінансова міцність органів місцевого самоврядування, незважаючи на тривале реформування бюджетно-податкової сфери, певною мірою ще залишається декларативною. Однією з вагомих проблем фінансового забезпечення регіонів є залежність місцевих бюджетів від загальнодержавних трансфертів, тоді як досвід розвинених країн світу спонукає до посилення фіскальної спрямованості муніципальних бюджетів за рахунок адекватної податкової політики.

У системі фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування важливе місце відведено місцевим податкам і зборам. Економічний зміст та призначення місцевих податків і зборів полягає у фінансовому забезпеченні виконання державою своїх функцій на місцевому рівні. Місцевим податкам і зборам здебільшого притаманні ті ж самі характеристики, що й загальнодержавним, проте існують певні особливості, за котрими можна ідентифікувати виключно місцеві податки.

В перші роки після здобуття Україною незалежності формувалась вітчизняна податкова система. На першому етапі розвитку місцевого оподаткування в нашій державі існувала велика кількість місцевих податків і зборів, проте через фіскальну неефективність, вони були скасовані. Сьогодні місцеві податки і збори в Україні проходять найважливіший етап свого розвитку – гармонізація до законодавства ЄС, що передбачає розвиток фіскальної децентралізації.

Інституційне забезпечення справляння місцевих податків і зборів відіграє важливу роль у забезпеченні фіскальної ефективності, соціальної справедливості і ставлення платників до місцевого оподаткування. Інститути місцевого оподаткування поділяють на формальні й неформальні. До основних формальних інститутів відносять суб'єктів податкових відносин, що забезпечують справляння місцевих податків і зборів та чинні законодавчі акти. До неформальних належать «неписані» норми, що існують у вигляді суспільних домовленостей та загальноприйнятих правил.

Проведене дослідження зарубіжного досвіду справляння місцевих податків і зборів показало, що у розвинених демократичних державах саме місцеві податки і збори є основою дохідної частини місцевих бюджетів. Питома вага місцевих податкових платежів у світовій практиці сягає близько половини у загальній сумі доходів місцевих бюджетів. У більшості європейських країн справляння місцевих податків і зборів є злагодженим ефективним механізмом, який діє на основі визначених принципів та норм.

Вивчаючи можливості застосування зарубіжного досвіду справляння місцевих податкових платежів в Україні, ми дійшли висновку, що на локальному рівні найважливішими і найефективнішими є майнові податки, які за своєю сутністю є місцевими податками. Причому найкращим для нашої держави повинно бути врахування досвіду майнового оподаткування країн Вишеградської групи, зокрема Польщі, де податок на майно складає основу формування доходів місцевих бюджетів.

Одним із шляхів реформування місцевого оподаткування також визначено реальну переорієнтацію спрощеного оподаткування на підтримку та розвиток малого бізнесу в Україні. Щодо вітчизняних місцевих зборів, то через їх низьку фіскальну ефективність, пропонуємо їх впровадження лише у тих адміністративно-територіальних одиницях, де їх надходження будуть вагомими (наприклад, туристичний збір в Івано-Франківській обл.). Також до місцевих можна віднести акцизний збір на роздрібний продаж, який показав хорошу тенденцію до зростання надходжень у місцеві бюджети.

Аргументами на користь використання податкових інструментів фіскальної децентралізації у зміцненні фінансового потенціалу територіальних громад виступають аж ніяк не роздільні доміанти, а, навпаки, агломерація зусиль до розширення фінансових можливостей регіону на базі автономізації, податкової конкуренції, інвестиційної привабливості, стимулювання грантів та інноваційних проектів. Місцеві податки і збори у післявоєнний період відбудови економіки регіонів України повинні зайняти чільне місце у примноженні бюджетних ресурсів задля фінансування соціальних та інфраструктурних проектів територіальних громад.

Окрема увага у фіскальній практиці органів місцевого самоврядування повинна приділятися податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, процедури адміністрування якого зараз уніфіковано згідно умовам воєнного часу. Даному податку притаманні функціональні елементи, які в комплексі спроможні стати генератором відновлення та ефективної розбудови соціально-економічних процесів у територіальних громадах України, особливо в контексті оподаткування багатства та предметів розкоші.

Наявність достатніх фінансових ресурсів у місцевих бюджетах є свідченням того, що територіальна громада в змозі надавати якісні різноманітні послуги своїм жителям, започатковувати соціальні та інфраструктурні проекти, створювати відповідні умови для розвитку підприємництва та залучення інвестицій, реалізовувати програми розвитку місцевих громад та фінансувати заходи для покращення умов проживання їхніх жителів.